

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ യുദ്ധകാണ്ഡേ

॥ ഷട്ചത്യാരിംശഃ സർഗഃ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാദേശികൻ

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

|| ഷട്ചത്യാരിംശഃ സർഗഃ ||

ശ്രീരാമലക്ഷ്മണൗ വിസംജന്തൗ ദൃഷ്ട്യാ വാനരാണാം ശോക
ഇന്ദ്രജിതോ ഹർഷോദ്ഗാരോ വിഭീഷണേന സുഗ്രീവസ്യ പ്രബോധനം
ഇന്ദ്രജിതാ ലങ്കാം ഗത്യാ പിതരം പ്രതി ശത്രുവധവൃത്താന്തസ്യ
ശ്രാവണം പ്രസന്നേന രാവണേന സ്വപുത്രസ്യാഭിനന്ദനം

തതോ ദ്യാം പൃഥിവിം ചൈവ
വീക്ഷമാണാ വനൗകസഃ |
ദദ്യൂഃ സന്തതൗ ബാണൈ -
ർഭ്രാതരൗ രാമലക്ഷ്മണൗ || 6.46.1 ||

വൃഷ്യേവോപരതേ ദേവേ
കൃതകർമ്മണി രാക്ഷസേ |
ആജഗാമാഥ തം ദേശം
സസുഗ്രീവോ വിഭീഷണഃ || 6.46.2 ||

നീലശ്ച ദ്വിവിദോ മൈനഃ
സുഷേണഃ കുമുദ്ഭ്യാംഗദഃ |
തൂർണം ഹനുമതാ സാർധ -
മൻവശോചന്ത രാഘവൗ || 6.46.3 ||

അചേഷ്ടൗ മന്ദനീഃശ്യാസൗ
ശോണിതേന പരിപ്ലുതൗ |

ശരജ്ജാലാചിതൗ സ്തൂണ്യൗ
ശയാനൗ ശരതൽപഗൗ || 6.46.4 ||

നിഃശ്വസന്തൗ യഥാ സർപൗ
നിശ്ചേഷ്ടൗ മന്ദവിക്രമൗ |
രുധിരസ്രാവദിഗ്ധാംഗൗ
തപനീയാവിവ ധ്വജൗ || 6.46.5 ||

തൗ വീരശയനേ വീരൗ
ശയാനൗ മന്ദചേഷ്ടിതൗ |
യൂഥപൈഃ സ്വൈഃ പരിവൃതൗ
ബാഷ്പവ്യാകുലലോചനൈഃ || 6.46.6 ||

രാഘവൗ പതിതൗ ദൃഷ്ട്യാ
ശരജ്ജാലസമൻവിതൗ |
ബഭൂവുർവൃഥിതാഃ സർവേ
വാനരാഃ സവിഭീഷണാഃ || 6.46.7 ||

അന്തരീക്ഷം നിരീക്ഷന്തോ
ദിശഃ സർവാശ്ച വാനരാഃ |
ന ചൈനം മായയാ ഛരന്നം
ദദൃശൂ രാവണിം രണേ || 6.46.8 ||

തം തു മായാപ്രതിച്ഛന്നം
മായയൈവ വിഭീഷണഃ |
വീക്ഷമാണോ ദദർശാഗ്രേ
ഭ്രാതൃഃ പുത്രമവസ്ഥിതം |
തമപ്രതിമകർമാണ -
മപ്രതിദൃന്ദ്രമാഹവേ || 6.46.9 ||

ദദർശാന്തർഹിതം വീരം
 വരദാനാദ് വിഭീഷണം |
 തേജസാ യശസാ ചൈവ
 വിക്രമേണ ച സംയുതഃ || 6.46.10 ||

ഇന്ദ്രജിത് ത്യാത്മനഃ കർമ്മ
 തൗ ശയാനൗ സമീക്ഷ്യ ച |
 ഉവാച പരമപ്രീതോ
 ഹർഷയൻ സർവരാക്ഷസാൻ || 6.46.11 ||

ദുഷണസ്യ ച ഹന്താരൗ
 ഖരസ്യ ച മഹാബലൗ |
 സാദിതൗ മാമകൈർബാണൈ -
 ര്ഭദ്രാതരൗ രാമലക്ഷ്മണൗ || 6.46.12 ||

നേമൗ മോക്ഷയിതും ശക്യാ -
 വേതസ്മാദിഷുബന്ധനാത് |
 സർവൈരപി സമാഗമ്യ
 സർഷിസംഘ്നൈഃ സുരാസുരൈഃ || 6.46.13 ||

യത്കൃതേ ചിന്തയാനസ്യ
 ശോകാർതസ്യ പിതൂർമ്മമ |
 അസ്പൃഷ്ട്യാ ശയനം ഗാത്രൈ -
 സ്ത്രിയാമാ യാതി ശർവരീ || 6.46.14 ||

കൃത്സ്നേയം യത്കൃതേ ലങ്കാ
 നദീ വർഷാസിവാകുലാ |
 സോഽയം മൂലഹരോഽനർമഃ
 സർവേഷാം ശമിതോ മയാ || 6.46.15 ||

രാമസ്യ ലക്ഷ്മണസ്യൈവ
 സർവേഷാം ച വനൗകസാം |
 വിക്രമാ നിഷ്ഠലാഃ സർവേ
 യഥാ ശരദി തോയദാഃ || 6.46.16 ||

ഏവമുക്ത്യാ തു താൻ സർവാൻ
 രാക്ഷസാൻ പരിപശ്യതഃ |
 യുഗ്മപാനപി താൻ സർവാം -
 സ്താഡയത് സ ച രാവണിഃ || 6.46.17 ||

നീലം നവഭിരാഹത്യ
 മൈന്ദം സദ്വിവിദം തഥാ |
 ത്രിഭിസ്ത്രിഭിരമിത്രേഷ്ഠ -
 സ്താപ പരമേഷുഭിഃ || 6.46.18 ||

ജാംബവന്തം മഹേഷ്യാസോ
 വിദ്യാ ബാണേന വക്ഷസി |
 ഹനുമതോ വേഗവതോ
 വിസസർജ്ജ ശരാൻ ദശ || 6.46.19 ||

ഗവാക്ഷം ശരദം ചൈവ
 താവപ്യമിതവിക്രമൗ |
 ദ്വാദ്വാം ദ്വാദ്വാം മഹാവേഗോ
 വിവ്യാധ യുധി രാവണിഃ || 6.46.20 ||

ഗോലാംഗുലേശ്വരം ചൈവ
 വാലിപുത്രമമാംഗദം |
 വിവ്യാധ ബഹുഭിർബാണൈ -
 സ്ത്യരമാണോഽഥ രാവണിഃ || 6.46.21 ||

താൻ വാനരവരാൻ ഭിത്ത്യാ
 ശരൈരഗ്നിശിഖോപമൈഃ |
 നനാദ ബലവാംസ്തത്ര
 മഹാസത്യഃ സ രാവണിഃ || 6.46.22 ||

താനർഭയിത്യാ ബാണൗഘൈ -
 സ്ത്രാസയിത്യാ ച വാനരാൻ |
 പ്രജഹാസ മഹാബാഹു -
 ര്വചനം ചേദമബ്രവീത് || 6.46.23 ||

ശരബന്ധേന ഘോരേണ
 മയാ ബദ്ധൗ ചമുദുവേ |
 സഹിതൗ ഭ്രാതരാവേതൗ
 നിശാമയത രാക്ഷസാഃ || 6.46.24 ||

ഏവമുക്താസ്തു തേ സർവേ
 രാക്ഷസാഃ കൂടയോധിനഃ |
 പരം വിസ്മയമാപനാഃ
 കർമണാ തേന ഹർഷിതാഃ || 6.46.25 ||

വിനേദുശ്ച മഹാനാദാൻ
 സർവേ തേ ജലദോപമാഃ |
 ഹതോ രാമ ഇതി ഇണാത്യാ
 രാവണിം സമപൂജയൻ || 6.46.26 ||

നിഷ്ഠന്ദൗ തു തദാ ദൃഷ്ട്യാ
 ഭ്രാതരൗ രാമലക്ഷ്മണൗ |
 വസുധായാം നിരൂച്ഛാസൗ
 ഹതാവിത്യൻവമൻയത || 6.46.27 ||

ഹർഷേണ തു സമാവിഷ്ട
 ഇന്ദ്രജിത് സമിതിഞ്ജയഃ |
 പ്രവിവേശ പുരീം ലങ്കാം
 ഹർഷയൻ സർവനൈര്യതാൻ || 6.46.28 ||

രാമലക്ഷ്മണയോർദ്ദൃഷ്ട്യാ
 ശരീരേ സായകൈശ്ചിതേ |
 സർവാണി ചാംഗോപാംഗാനി
 സുഗ്രീവം ഭയമാവിശത് || 6.46.29 ||

തമുവാച പരിത്രസ്തം
 വാനരേന്ദ്രം വിഭീഷണഃ |
 സബാഷ്പവദനം ദീനം
 ശോകവ്യാകുലലോചനം || 6.46.30 ||

അലം ത്രാസേന സുഗ്രീവ
 ബാഷ്പവേശോ നിഗൃഹ്യതാം |
 ഏവമ്പ്രായാണി യുദ്ധാനി
 വിജയോ നാസ്തി നൈഷ്ടികഃ || 6.46.31 ||

സഭാഗൃശേഷതാസ്മാകം
 യദി വീര ഭവിഷ്യതി |
 മോഹമേതൗ പ്രഹാസ്യേതേ
 മഹാത്മാനൗ മഹാബലൗ || 6.46.32 ||

പര്യവസ്ഥാപയാത്മാന -
 മനാഥം മാം ച വാനര |
 സത്യധർമാദിരക്താനാം
 നാസ്തി മൃത്യുകൃതം ഭയം || 6.46.33 ||

ഏവമുക്ത്യാ തതസ്തസ്യ
 ജലക്ലിന്നേന പാണിനാ |
 സുഗ്രീവസ്യ ശുഭേ നേത്രേ
 പ്രമമാർജ്ജ വിഭീഷണം || 6.46.34 ||

തതഃ സലിലമാദായ
 വിദ്യയാ പരിജപ്യ ച |
 സുഗ്രീവനേത്രേ ധർമാത്മാ
 പ്രമമാർജ്ജ വിഭീഷണം || 6.46.35 ||

വിമുജ്യ വദനം തസ്യ
 കപിരാജസ്യ ധീമതഃ |
 അബ്രവീത് കാലസമ്പ്രാപ്ത -
 മസംഭ്രാന്തമിദം വചഃ || 6.46.36 ||

ന കാലഃ കപിരാജേന്ദ്ര
 വൈക്ലവ്യമവലംബിതും |
 അതിസ്തേഹോപി കാല്യേന്ദ്രീൻ
 മരണായോപകൽപതേ || 6.46.37 ||

തസ്മാദുത്സൃജ്യ വൈക്ലവ്യം
 സർവകാർയവിനാശനം |
 ഹിതം രാമപുരോഗാണാം
 സൈന്യാനാമനുചിന്തയ || 6.46.38 ||

അഥ വാ രക്ഷ്യതാം രാമോ
 യാവത്സംജ്ഞാവിപർയയഃ |
 ലബ്ധസംജ്ഞൗ ഹി കാകുത്സ്ഥൗ
 ഭയം നൗ വ്യപനേഷ്യതഃ || 6.46.39 ||

നൈതത് കിഞ്ചന രാമസ്യ
 ന ച രാമോ മുമൂർഷതി |
 നഹ്യേനം ഹാസ്യതേ ലക്ഷ്മി -
 ര്ദുർലഭാ യാ ഗതായുഷാം || 6.46.40 ||

തസ്മാദാശ്വാസയാത്മാനം
 ബലം ചാശ്വാസയ സ്വകം |
 യാവത് സൈന്യാനി സർവാണി
 പുനഃ സംസ്ഥാപയാദ്യഹം || 6.46.41 ||

ഏതേ ഹി ഫുൽലനയനാ -
 സ്ത്രാസാദാഗതസാധ്യസാഃ |
 കർണേ കർണേ പ്രകമിതാ
 ഹരയോ ഹരിസത്തമ || 6.46.42 ||

മാം തു ദൃഷ്ട്വാ പ്രധാവന്ത -
 മനീകം സമ്പ്രഹർഷിതം |
 ത്വജ്ഞു ഹരയസ്ത്രാസം
 ദുക്തപൂർവാമിവ സ്രജം || 6.46.43 ||

സമാശ്വാസ്യ തു സുഗ്രീവം
 രാക്ഷസേന്ദ്രോ വിഭീഷണം |
 വിദ്രുതം വാനരാനീകം
 തത് സമാശ്വാസയത് പുനഃ || 6.46.44 ||

ഇന്ദ്രിജിത് തു മഹാമായഃ
 സർവസൈന്യസമാവൃതഃ |
 വിവേശ നഗരീ ലങ്കാം
 പിതരം ചാഭ്യുപാഗമത് || 6.46.45 ||

തത്ര രാവണമാസാദ്യ
 അഭിവാദ്യ കൃതാഞ്ജലിഃ |
 ആചചക്ഷേ പ്രിയം പിത്രേ
 നിഹതൗ രാമലക്ഷ്മണൗ || 6.46.46 ||

ഉത്പപാത തതോ ഹൃഷ്ടഃ
 പുത്രം ച പരിഷന്ധ്വജേ |
 രാവണോ രക്ഷസാം മധ്യേ
 ശ്രുത്യാ ശത്രു നിപാതിതൗ || 6.46.47 ||

ഉപാഘ്രായ ച തം മുർധ്നി
 പപ്രച്ഛ പ്രീതമാനസഃ |
 പൃച്ഛതേ ച യഥാവൃത്തം
 പിത്രേ തസ്മൈ ന്യവേദയത് || 6.46.48 ||

യഥാ തൗ ശരബന്ധേന
 നിശ്ചേഷ്വ നിഷ്പ്രഭൗ കൃതൗ || 6.46.49 ||

സ ഹർഷവേഗാനുഗതാന്തരാത്മാ
 ശ്രുത്യാ ഗിരം തസ്യ മഹാരഥസ്യ |
 ജഹൗ ജ്വരം ദാശരഥേഃ സമുത്ഥം
 പ്രഹൃഷ്ടവാചാഭിനനന്ദ പുത്രം || 6.46.50 ||

|| ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ
 യുദ്ധകാണ്ഡേ ഷട്ചത്വരിംശഃ സർഗഃ ||